

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

(א) חולין קד. (מעילה כ:)
(ב) מעילה כ. כבודות לא:
קדושין מב: מתיבה י:
(ג) מעילה כ:.

הגהות הב"ח

(א) במשנה שמה אומר
הוא לו לא:

גליון הש"ס

בהר"ן ר"ח אמר אבי
מורה ובי דלועין לא
בשתימעי. ע' חולין דף קד
ע"ה מדי"ה ה"ה ע"פ:

פירוש הרא"ש

הנודר מן הירק, והוא
אומר לא מנאמי אלא
דלועין, ואם שאלו
הוא למה לא לקחו: אמר
להם בן הרבר, ומשם
מיד מצינו שהיה שאל
אומר לא מנאמי אלא
קטינית אלא הוא אומר
לא מנאמי אלא אכל על
הדלועין הוא כדן ליתן
אלמא מין ירק הוא:
ואסור בפול המצרי לה.
לדלועין עלמא מין ירק
הוא: גמ' והא מן דן
נדר. וקטני ירק כדן
לא אכל הוא ירק קדשה
חי: באומר ירק קדשה
עלי: ודילמא ירק הנאכל
בקרדה. ע"י כשעש קדשה
דמתן השאפה שפיה
כושט ירק בקדשה ובלשון
בני אדם יותר נקרא ירק
מירק המתבשל בקדשה:
ומשני שאמר בפירוש ירק
המתבשל בקדשה: מורה
ר"ע לענין מלקות שאינו
לוקח. ולתומרה אכר ליה
כיון שהשליח נמלך עליו
מ"מ כיון שאינו לוקחו בלא
המלכה לא כדן לו על
השאלה: תנן ה"ה: מעילה:
השליח שעשה שליחותו
דבעל התורה טולה אין
שליח לדבר עבירה ילפינן
לה במעילה חטא חטא
מתרומה דמתחייב ע"י
שליח: מאן תנא. דסבר
כדשמינו כל דהו עשייה
השליח מתבשל השליחות:
ונתן להם כדן ב"ה השליח
מעל. והאומר לשלוחו קט
לי בשר ולא מנא אלא כדן
נמלך אם יקטנו:

הנודר מן הירק וכו' רכזי עקיבא אומר. דקסבר דלועין ככלל
ירק: אלא דלועין. מכלל דלוא מיניה הוא: לא מנאמי
אלא קטינית. בתמייה. כלומר להכי לא קאמר ליה אלא דלועין
מכלל דלועין מיניה הוא ולא מין
מין ירק: ומוסר ביבש. שהא מין
דגן: גמ' אמאי אומר ר"ע הוא מן
ירק נדר. ודלועין לא איקרי ירק:
ירקי קדשה עליו. ודלועין ככלל
ירקי קדשה הן שהרי מתבשלין
בקדשה: ודילמא. האי דקאמר ירקי
קדשה עליו ירק הנאכל בקדשה עליו
קאמר כגון שומים וצללים שהן נאכלים
בקדשה שנתונים אותן בקדשה כדי
ליתן טעם בתבשיל: באומר ירק
המתבשל בקדשה. דלועין נמי הן
מתבשלין בקדשה ונתנין אותן בשביל
תבשיל אכל שומין אין ונתנין אותן
אלא בשביל טעם ולהכי ר"ע אומר:
דנריך שנוחא לאימלוכי עליה. כגון
דלועין כי אמר לשלוחו קח לי ירק
אינו מצינו לו דלועין אלא אומר לו
לא מנאמי אלא דלועין ומימלך
עליה וקאמר ליה דרוזא אמה שאביא
לך דלועין וכהאי גוונא לאו מיניה
לפיכך כי נדר בירק מותר דלועין:
וכזי עקיבא סבר נד'. מדקאמר ליה
לא מנאמי אלא דלועין ולא אמר לא
מנאמי אלא קטינית אלמא דלועין
מין ירק הוא: מודה רבי עקיבא.
אע"ג דאוסר דלועין אין אכל
דלועין אינו לוקה דקסבר ליכא
מלקות דלא יחל דכרו הואיל ונריך
לאימלוכי ביה עליה: מפנישין.
דמעילה דשליח מעל דלא כר"ע דקתני

סיפא לא עשה שליחותו שליח מעל: אמר לשלוחו כי צטר לאורחים
ונתן להם כדן שליח מעל. דלא עשה שליחותו דאין כדן ככלל צטר:
ואי ר"ע. ה"ה אמר כדן צטר הוא דמילתא דמימלך עליה שליח
מיניה הוא ור"ע אע"ג דלא אימלך השתא אורחים הוא לאימלוכי כדי
אמר לו מן צטר לאורחין ולא היה לו צטר אלא כדן דכרו לומר אין לי
אלא כדן וכמתן דמימלך דמי: למעול צטר הביט. דהא עשה שליחותו:

קדשה לרביי אחא ירק הנאכל חי ובקדשה כגון שומים וחזרת אכל דלועין שאין נאכלין חיים כלל לא ופרקינן [ירק] המתבשל בקדשה עליו דכיון
דאמר המתבשל משמע הגן דצבו בשול טובא ואין דרכן לאכלן חיים כדלועין. ומנא עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלצד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירק קדשה עליו אסור אף בצאותן שנאכלין חיים ומבשלין
אכל לא בצאותן שאין נאכלין אלא מבשלין אמר ירק המתבשל בקדשה אסור אף בצאותן שאין נאכלין בלא צבול: אמר רביי ר"ע
לענין מלקות שאינו נאכל. דכיון [דלועין] לא משתמע צהדיא אלא מרביי'א דלשניה אע"ג דממלך שליחא עליה לא מתכרי בודהי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: טן הסם. מתיב' היא במסכת מעילה (ד' כ:). השליח שעשה שליחותו צטר הביט מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאינו מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיחא צטר' דקדושין (דף מ:). לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנה אמר רב ספדא מפנישין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן צטר לאורחים ונתן
להם כדן מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן צטר לאורחים וכו' סיפא דהיה דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאיחא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אכל סיפא דהויה פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימלך שליח מיניה הוא והא עביד דמימלך מצטר לכדן הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול צטר הביט דנהי דאמרין
לעיל נודר רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה אלא פרישנא דדוקא צמדיי דלא משתמע אלא מרביי'א כדלועין אכל כדן
מכלל צטר [מתמטן] בלא רביי'א הילכך כי אמר ליה שליח מעל הביט תן להם צטר ונתן להם כדן למעול צטר הביט ולא למעול שליח:

הנודר מן הירק מותר בדלועין ורבי עקיבא
"אוסר אמרו לו לרבי עקיבא והלא
אומר אדם לשלוחו קח לי ירק והוא אומר לא
מצאתי אלא דלועין אמר להם בן הדבר או
שמה אומר הוא (א) לא מצאתי אלא קטינית
אלא שהדלועין בכלל ירק וקטינית אינו בכלל
ירק וואסור בפול המצרי לח ומותר ביבש:
(ב) הנודר מן הירק כו': והא מן ירק נדר אמר
עולא באומר ירקי קדשה עלי ודילמא ירק
הנאכל בקדשה קאמר ו'באומר ירק המתבשל
בקדשה עלי במאי קא מופלגי רבנן סברי כל
מילתא דצריך שליחא לאמלוכי עליה לאו
מיניה הוא ורבי עקיבא סבר יכל מילתא
דמימלך שליחא עליה מיניה הוא אמר אביי
מודה רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה
(ג) תנן ה"ה: השליח שעשה שליחותו בעל
הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל
מאן תנא אמר רב הסדא מתיב'ין דלא
כרבי עקיבא (ד) דתנן כיצד יאמר לו תן בשר
לאורחים ונתן להם כדן תן כדן ותן להם
בשר השליח מעל ואי רבי עקיבא הא א"ר
עקיבא כל מילתא דמימלך עליה שליח מיניה
הוא למעול בעל הבית ולא למעול שליח
אמר אביי אפילו תיבא רבי עקיבא
מי

הנודר מן הירק מותר
בדלועין ורבי עקיבא
אוסר. דקסבר מין אחד
הוא (מעילה כ:). לא מצאתי
אלא דלועין. ואינו לוקחין
מיד כדן שאלו, אלמא לא
קיד ליה איש' ירק. דהא
האי ירק קסם קאמר ליה,
ואי ככלל ירק הוא לא
היה כדן ליתן (חולין
דף טז). אלמא כיון דמימלך
מינה אחריתא הוא להכי
מותר דלועין (מעילה כ:).
מס' הרבר. ומס' אי
מצינו אחריתא שהוא מין
ירק. שאלו לא מנא אלא
קטינית לא היה מצינו לא
מנאמי אלא קטינית, אלא
לא מנאמי ירק. ודלועין
היה אומר לא מנאמי ירק
אמר אלא דלועין, ולמה
ליתן אומר מן אלא שש'ן
למוד שהדלועים נקראים
ירק ואין הקטינית ככלל ירק
(חולין דף טז). כלומר משם אי
נדר דאע"ג דמימלך חטא
מילתא היא, כלום הוא חסור
ואומר לא מנאמי אלא
קטינית, אלא כן דאמר
לא מנאמי אלא דלועין
ואינו אומר לא מנאמי אלא
קטינית, אלמא דלועין ככלל
ירק הן ואע"ג דמימלך
עליהו שליחא, סביבא
ליה לר"ע דחזק מילתא
מיניה (מעילה כ:). השליח
שעשה שליחותו בעל
הבית מעל. בעל הבית
שחי צדיו עמות הקדש
ונתמלפו בעתותיו ונתן
צבונג שליח ואמר לו קח
ממס חלקו או עליה, אם
עשה שליחותו בעל הבית
מעל (תניג'ה י:). ומצינו
קרנן מעילה (קדושין כב:).
לא עשה שליחותו. אלא
שינה ממה שאמר לו בעל
הבית (מעילה כ:). שהיו
אלו עמות הקדש ועשה
כסבור שהן של חולין ומסרו
לשליח ליקח בהן חלק
וקטנו בהן עליה, שליח
מעל. ולא השולמו, שצדדי
זה אינו שלוחו (קדושין
כב:). תן בשר. של הקדש
(מעילה כ:).

אסור צפרי האדמה אמר ירק קדשה עלי אסור צפירות האדמה
הצאים להכסיר המאכל כשומים וצללים ומותר דלועין אמר ירק
המתבשל בקדשה עלי אסור בכל פירות האדמה דמימלך שליחא
עליהו כי אמר ליה משלח ירק. ואיית דמפרשי והא מן ירק נדר
דקסם ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר עולא באומר ירקי קדשה עלי
דכיון דאמר הכי אפילו ירק המתבשל בכלל ודילמא ירק הנאכל
בקדשה קאמר דכיון דקסם ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר ירקי
קדשה עליו דלועין ככלל לא ופרקינן [ירק] המתבשל בקדשה עליו דכיון
דאמר המתבשל משמע הגן דצבו בשול טובא ואין דרכן לאכלן חיים כדלועין. ומנא עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלצד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירק קדשה עליו אסור אף בצאותן שנאכלין חיים ומבשלין
אכל לא בצאותן שאין נאכלין אלא מבשלין אמר ירק המתבשל בקדשה אסור אף בצאותן שאין נאכלין בלא צבול: אמר רביי ר"ע
לענין מלקות שאינו נאכל. דכיון [דלועין] לא משתמע צהדיא אלא מרביי'א דלשניה אע"ג דממלך שליחא עליה לא מתכרי בודהי אלא
מספיקא הילכך לא לקי: טן הסם. מתיב' היא במסכת מעילה (ד' כ:). השליח שעשה שליחותו צטר הביט מעל. דאע"ג דקיי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאינו מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיחא צטר' דקדושין (דף מ:). לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנה אמר רב ספדא מפנישין. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן צטר לאורחים ונתן
להם כדן מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן צטר לאורחים וכו' סיפא דהיה דהשליח שעשה שליחותו היא ומסיפא
קאמר דאיחא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אכל סיפא דהויה פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמימלך שליח מיניה הוא והא עביד דמימלך מצטר לכדן הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול צטר הביט דנהי דאמרין
לעיל נודר רבי עקיבא לענין מלקות שאינו לוקה אלא פרישנא דדוקא צמדיי דלא משתמע אלא מרביי'א כדלועין אכל כדן
מכלל צטר [מתמטן] בלא רביי'א הילכך כי אמר ליה שליח מעל הביט תן להם צטר ונתן להם כדן למעול צטר הביט ולא למעול שליח:

הנודר מן הירק אסור בדלועין. והוא אומר לא מנאמי אלא דלועין. ואין לוקחם מיד אלמא לא קרי איש' ירק:
אמר להם בן הרבר. כלומר משם אינו מצינו רבייה: אסור בפול המצרי. לנלווי עלמא היו בכלל ירק: ומותר ביבש.
דלא מיקרי ירק: והא מן ירק נדר. ולמה אסור דלועין שהם פרי: באומר ירקי קדשה עלי. כשדרכם לנשול והני
ירק בעלם: ודילמא ירק הנאכל בקדשה קאמר. כגון שומין וצללים שהוא נאכל בקדשה כגון ליתן טעם בתבשיל: באומר
ירק המתבשל בקדשה. מפני שהוא קשה וקסבר ר"ע דלועין ככלל ירק המתבשל בקדשה: וצריך לאימלוכי. דאין לוקחין
אותן כסמם (כיון [כיון] [נתן] דלועין עליה: מודה הוא לענין מלקות. כל יכל שאינו לוקה דמספקא ליה אי לועין ככלל
ירק ומסיפא [נתן] אמר מילתא: תנן ה"ה: פרק תבשיל דמעילה (ד' כ:). בעה"ב מעל. דמימלך חטא חטא מתרומה
מן הסם ע"י שליח ר"ע אע"ג דנעלמא אין שליח לדבר עבירה: ונתן להם כדן. וכדן לאו חסור ואומר לא מנאמי אלא
אמר לשלוחו קח לי בשר ולא מנא אלא כדן כדן ירק ומשולמו לבקש צטר אינו חסור ואומר לא מנאמי אלא

תוספות

כדן אומר לא מנאמי בשר ככלל: מיניה הוא. ועשה שליחותו ולמעול צטר' וקשה לרבי עקיבא מודה דאין לוקה
דמספקא ליה אי מידי דמימלך עליה מיניה הוא ונראה דלא קשה כלל דדוקא דלועין ללא ירק הוא אלא פריי מספקא
ליה אכל צמדי אחריתא שפיעה ליה דמימלך עליה מיניה הוא וי"מ דהיינו הא דמשני מן לא מודה ר"ע דנריך לאימלוכי
ביה ומן היין הוא דלעיו מונו והלמור אר"ע [דמוסי הוא] אלא לכל למעול דהאמר לעיל שאינו לוקה ולי' ע"ה שליח
אמאי מעל כיון דמספקא ליה אם מינו [היו אין] אינו מינו א"כ עשה שליחותו ולכ"נ דודאי השפיעו בן הוא מן לא
מותר ר"ע דנריך דמימלך ביה בדפסא אין השליח לוקח אם אין שאל למשל אם יתפור הילכך במעילה כיון דשליח לא
נמלך לא היו עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי ינו או מינו לגמרי וקושא דלמעול צטר' מתוך צטר' מנו שפירשמי
והר"ם היה אומר דלמעול בעל הבית הוא דוקא אלא כלומר לא ימעול שליח ומפרישית דשמא עשה שליחותו ומשני לא
מורה דנריך לאימלוכי כדפרישית: